

Kungl. bibliotekets årsberättelse. Årg. 1909

1903- 1954: AW

National Library
of Sweden

KUNGL. BIBLIOTEKETS

ÅRSBERÄTTELSE

1909

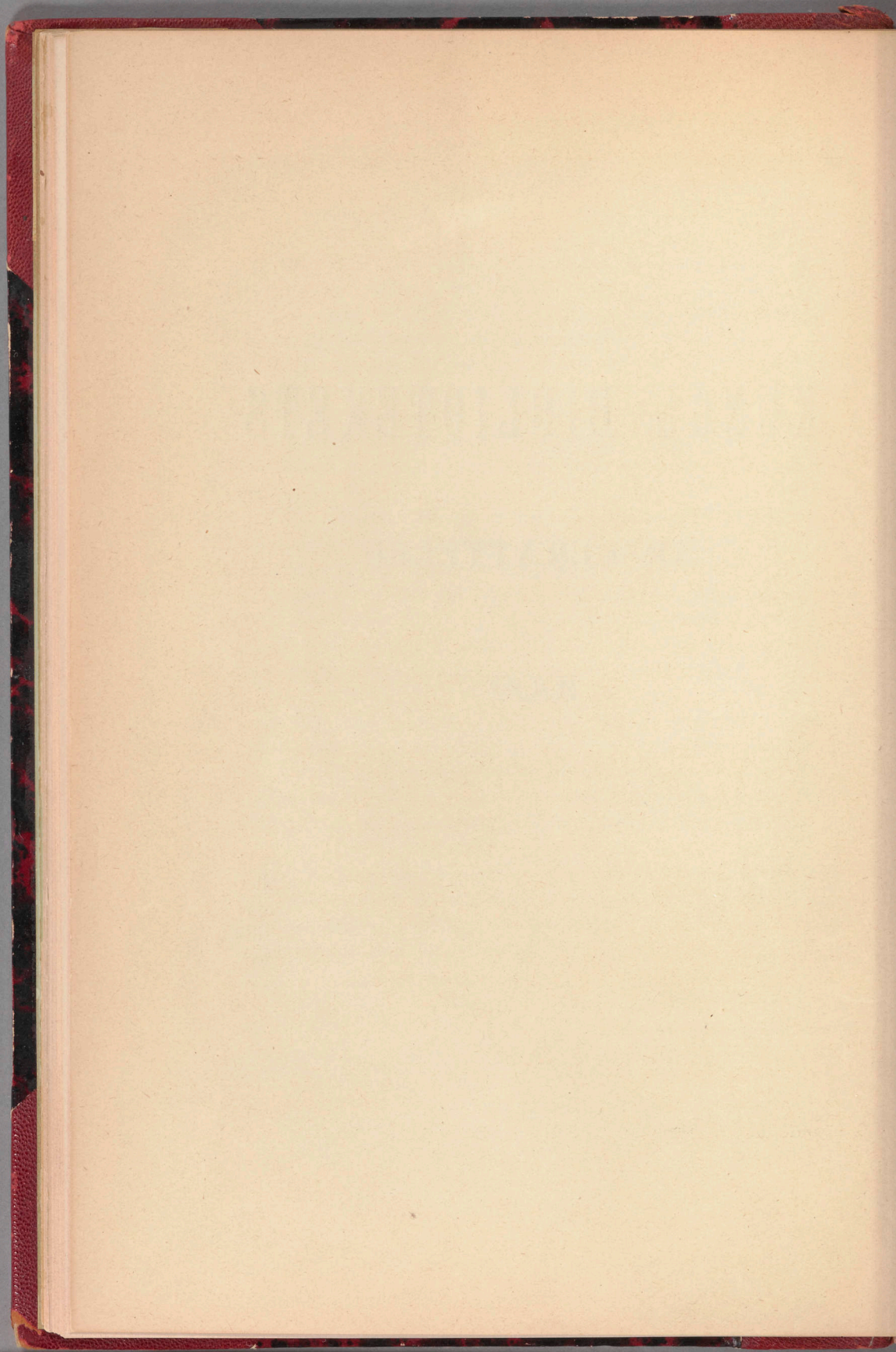
—◆—
STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1910

100727

100575

I
innev
måna
i fråg
Kung
år 19
stadg

F
föresl
från
samt
samm
de nä
utom
den
sjätte,

B
följande

Årsberättelse för år 1909.

Till Konungen.

Liksom under de närmast förflutna åren har äfven under det innevarande det visat sig omöjligt att före utgången af januari månad medhinna utarbetandet af de statistiska uppgifter, särskildt i fråga om det svenska boktrycket, hvilka pläga meddelas i Kungl. bibliotekets årsberättelser. Afgifvandet af berättelsen för år 1909 har af denna anledning fördröjts öfver den i reglementet stadgade tiden.

Kungl. biblioteket har under år 1909 enligt reglementets föreskrift varit öppet för utlåning och begagnande på stället från kl. 10 f. m. till kl. 3 e. m. under sammanlagdt 304 dagar samt under e. m., endast för begagnande på stället, under tillsammans 297 dagar. Eftermiddagstjänsten har, i likhet med de närmast föregående åren, varit förlagd till timmarna kl. 6—9 utom under tiden fr. o. m. den 26 juni t. o. m. den 31 augusti, då den under fem veckodagar satts till kl. 3—6 och under den sjätte, lördagen, till kl. 3—4.

Bibliotekets samlingar hafva under året anlitats så som följande tabell utvisar:

Månad.	Besök			Begagnade böcker m. m. (utom referens- biblioteket).		Hemlån, volymr.
	i läne- och läsesal f. m.	i läsesalen e. m.	i visnings- salen.	under f. m. volymr.	under e. m. volymr.	
Januari	2,306	1,415	218	5,498	2,754	1,360
Februari.....	2,236	1,515	185	5,424	3,668	1,323
Mars	2,395	1,751	189	6,184	3,720	1,323
April	2,365	1,475	208	6,627	3,035	1,187
Maj	2,133	1,365	282	5,948	3,248	980
Juni	1,980	1,059	621	5,192	2,784	1,027
Juli	1,954	1,040	668	6,056	3,340	678
Augusti.....	1,824	1,170	432	5,751	3,745	832
September	2,182	1,286	514	4,935	3,618	1,258
Oktober	2,061	1,432	186	4,256	2,723	1,239
November.....	2,488	1,671	236	6,248	3,848	1,183
December.....	3,154	1,396	264	5,820	3,235	954
Summa	27,078	16,575	4,003	67,939	39,718	13,344
Motsvarande siffror för						
1907.....	22,069	13,218	3,534	50,965	26,716	9,653
1908.....	24,978	15,340	3,653	58,073	31,791	11,466

Den starka tillväxt i bibliotekets anlåtande, som de senare åren företett, har fortgått också under det närmast föregående. Antalet besök (under f. m. och e. m. sammanräknade) hafva, jämförda med år 1908, ökats med $8\frac{1}{4}\%$, antalet begagnade volymer med nära 20 % och antalet hemlånta volymer med 16 %. Jag har i min årsberättelse för 1908 antydtt en del af de åtgärder med afseende å lokalernas anordning, som den ökade frekvensen inom kort torde nödvändiggöra. Hänsyn till de därmed förenade kostnaderna har fortfarande ansetts utgöra hinder för framläggande af förslag till behöfliga förändringar; tiden för dessas förverkligande har dock ryckt närmare, och erfarenheten under det nu ingångna året med dess betydande tillökning af bibliotekets tillgänglighet kommer måhända att utvisa, att förändringarna ej längre kunna undanskjutas.

Handskriftsamlingen har varit synnerligen flitigt anlätad. Ur densamma hafva — frånräknadt porträtter och planscher samt Klercker-Mattonska genealogiska samlingen, af hvilken nästan dagligen flera kartonger användts — för begagnande af forskare inom Kungl. biblioteket framtagits 856 volymer. I denna siffra äro dock icke inräknade de rätt talrika handskrifter, hvilka an-

vändts af forskare, som fått sig studieplats anvisad i handskrifts-afdelningens arbetsrum.

Från Vitterhets- historie- och antikvitetsakademien, Riksarkivet, Kammararkivet, Krigsarkivet och Storkyrkoförsamlingens arkiv i Stockholm, Universitetsbiblioteket och Landsarkivet i Uppsala, Universitetsbiblioteket i Lund, Landsarkivet i Vadstena, Läroverks- och Stiftsbiblioteken i Gäfle, Linköping, Skara, Visby och Västerås, Vists församlings i Östergötland kyrkoarkiv, Rådhusarkivet i Jönköping, Trollhätte kanal- och vattenverks arkiv i Trollhättan, Bondeska familjearkivet på Ericssberg, Klinckowströmska arkivet på Stafsund, Trolle-Wachtmeisterska arkivet på Trolle-Ljungby, Stadsbiblioteket i Bern, Universitetsbiblioteket i Kiel, Eremitagebiblioteket i S:t Petersburg, Municipalbiblioteket i Tours, Universitetsbiblioteket i Zürich och Geheimearkivet i Schwerin hafva för begagnande inom Kungl. biblioteket såsom lån erhållits 329 volymer, fördelade på 106 särskilda lån, hvilka siffror icke ingå uti förestående tabell.

För begagnande utom Kungl. biblioteket hafva från handskriftsafdelningen under året utlämnats 139 volymer, fördelade på 97 särskilda lån. Låntagare hafva varit: Vitterhets- historie- och antikvitetsakademien, Fria konsternas akademi, Riksarkivet, Svenska akademiens Nobelbibliotek i Stockholm, Universitetsbiblioteket i Uppsala, Universitetsbiblioteket och Landsarkivet i Lund, Stadsbiblioteket i Göteborg, Kungl. biblioteket i Köpenhamn, Landsarkivet i Viborg (Danmark), Statsarkivet i Berlin, Stadsbiblioteket i Hamburg, Statsarkivet i Hannover och Universitetsbiblioteket i Lille (Frankrike). Dessutom hafva åtskilliga handskrifver utlämnats för reproduktion inom Stockholm. Icke heller dessa siffror ingå uti ofvanstående tabell.

Kungl. biblioteket har under året vunnit en totaltillväxt af 50,113 tryckalster. Genom boktryckeriernas i lag föreskrifna leveranser hafva inkommit 36,906 st., tillökande Kungl. bibliotekets svenska afdelning. Leveransernas antal har under året uppgått till 634 från 498 boktryckerier, hvaraf 32 leveranser omfattat tryckalster från två eller flera kalenderår. Genom köp, gåfvor och byten har vunnits en totaltillökning af 13,207 tryckalster.

Med afseende å sättet, huru tryckalstren tillfallit biblioteket, har hela tillökningen, fördelad på de båda afdelningarna, varit följande:

Svenska afdelningen.

		Antal tryckalster.
Boktryckerileverans för 1901—1907 (där- ibland 4 tidningar, 1 flygblad samt 12 tidskrifter)	687	st.
Boktryckerileverans för 1908 (däribland 290 hela och 119 halfva tidningsårgångar) ...	29,106	»
Boktryckerileverans för 1909 (däribland 11 hela och 119 halfva tidningsårgångar) ...	7,113	»
Gåfvor (däraf 6 n:r musikaler)		682 »
Inköp hos Nordiska bokhandeln	170	st.
» af diverse personer i Sverige (däraf 42 n:r musikaler)	85	»
» i utlandet	547	»
	Summa tryckalster	38,390 st.

Utländska afdelningen.

		Antal tryckalster.
Gåfvor och byten		4,442 st.
Inköp hos Nordiska bokhandeln	5,576	st.
» af diverse personer i Sverige	304	»
» i utlandet	1,401	»
	Summa tryckalster	11,723 st.

Det svenska boktrycket med tryckåret 1908 har genom 1908 och 1909 årens leveranser nästan fullständigt inkommit och kan sålunda fördelas:

Fack och Afdelningar.	Böcker.				Brochurer under 100 sidor och lösa blad.	Tidningar och Tidskrifter.				Summa Band och Häften.
	Nya.		Fortsätt- ningar.			Nya.		Fortsätt- ningar.		
	Antal verk.	Band och Häften.	Antal verk.	Band och Häften.		Antal tidskrifter.	Band och Häften.	Antal tidskrifter.	Band och Häften.	
Arkeologi	—	—	4	4	23	—	—	2	2	29
Astronomi	1	1	10	10	5	—	—	—	—	16
» Almanackor...	—	—	15	19	90	—	—	—	—	109
Bibliografi (med skrifter om arkiv, bibliotek och boktryckerier)	10	10	16	18	206	—	—	13	13	247
» Bokauktions- och bokhandelskatalog- er	—	—	37	141	219	—	—	—	—	360
Transport	11	11	82	192	543	—	—	15	15	761

Fack och Afdelningar.	Böcker.				Broshyrer under 100 sidor och lösa blad.	Tidningar och Tidskrifter.				Summa Band och Häften.
	Nya.		Fortsättningar.			Nya.		Fortsättningar.		
	Antal verk.	Band och Häften.	Antal verk.	Band och Häften.		Antal tidskrifter.	Band och Häften.	Antal tidskrifter.	Band och Häften.	
Transport	11	11	82	192	543	—	—	15	15	761
Biografi	47	47	50	55	165	—	—	1	1	268
Disputationer	27	27	—	—	5	—	—	—	—	32
Ekonomi	33	39	96	145	2,753	11	12	70	71 ^{a)}	3,020
Encyklopedi	—	—	2	3	—	—	—	—	—	3
Filosofi och Estetik (med Teosofi)	14	15	4	4	27	—	—	3	3	49
Förenings- och Ordenskrifter	3	3	7	7	188	—	—	3	3	201
Förvaltning, Svensk Stats- (med Kommittébetänkanden)	29	34	135	362	524	—	—	12	12	932
Förvaltning, Kommunal- Genealogi och Heraldik. Geografi (med Resor och Kartor)	5	5	134	202	1,000	—	—	6	6	1,213
Historia	3	3	2	2	17	—	—	—	—	22
Juridik	41	45	15	26	519	—	—	1	1 ^{b)}	591
Kommunikationsväsen ...	31	31	9	9	36	—	—	2	2	78
Krigsväsen	2	26	8	9	120	—	—	2	3	158
Kulturhistoria o. Etnografi	5	5	5	8	539	—	—	7	7 ^{c)}	559
Kyrkohistoria	26	29	8	12	346	—	—	12	13	400
Litteratur, Utländsk	17	19	11	12	111	—	—	2	2	144
» Vitterhet, Svensk	3	6	8	10	7	—	—	—	—	23
» Dramatik	12	12	11	12	1	—	—	—	—	25
» Romaner	58	60	23	34	521	—	—	—	—	615
Litteraturhistoria	23	35	2	17	42	—	—	—	—	94
Lärda sällskaps och Akademiers skrifter	347	453	27	73	54	—	—	—	—	580
Magi (med Spiritism)	9	9	1	1	16	—	—	—	—	26
Matematik	—	—	20	42	8	—	—	—	—	50
Medicin	—	—	—	—	9	—	—	1	1	10
Musik och Noter	12	26	—	—	58	—	—	1	1	85
Naturvetenskap	23	23	66	66	635	5	5	15	17	746
Numismatik	16	18	5	6	181	—	—	7	7	212
Politik	31	36	16	22	146	—	—	8	8	212
Politisk ekonomi	—	—	4	6	5	—	—	—	—	11
Polygrafer	8	8	3	6	319	2	2	1	1	336
» Allmänna tidningar	33	33	96	157	6,453	20	20	70	70 ^{d)}	6,733
» Flygblad	9	18	21	49	4	18	18	39	39	128
Religionsvetenskap	—	—	—	—	304	—	—	—	—	304
Sjöväsen	2	2	1	4	5	—	—	1	1	12
Skrifkonst	8	8	7	7	145	1	1	5	5	166
Skön konst (m. planscher)	—	—	—	—	12	1	1	3	3	16
Transport	14	15	7	11	147	1	1	—	— ^{e)}	174
Summa	902	1,101	886	1,571	15,965	85	86	675	680	19,403

^{a)} Däraf 1,056 priskuranter.

^{b)} Däraf 360 kart- och utsiktsblad.

^{c)} Däraf 364 tidtabeller.

^{d)} Däraf 1,563 tryck (stadgar, berättelser etc.) rör. arbetareföreningar och möten, 149 rör. välgörenhetsföreningar och -inrättningar, 3,292 tryck rör. bolag, 195 rör. sparbanker, 701 rör. pensionsanstalter, sjukkassor etc.

^{e)} Däraf 80 planschblad.

Fack och Afdelningar.	Böcker.				Broschyrer under 100 sidor och lösa blad.	Tidningar och Tidskrifter.				Summa Band och Häften.
	Nya.		Fortsättningar.			Nya.		Fortsättningar.		
	Antal verk.	Band och Häften.	Antal verk.	Band och Häften.		Antal tidskrifter.	Band och Häften.	Antal tidskrifter.	Band och Häften.	
Transport	902	1,101	886	1,571	15,965	85	86	675	680	19,403
Sport och Gymnastik (m. Spel och Lekar)	6	6	12	12	436	—	—	7	7	461
Språkvetenskap	55	56	10	14	62	—	—	8	8	140
Statistik och Statskunskap	6	7	17	103	46	—	—	6	6	162
Statsrätt (m. Riksdagen)...	4	4	3	3	234	1	1	3	3 ^{a)}	245
Teater	1	1	—	—	34	2	2	8	8	45
Teknologi	10	10	10	13	1,342	3	3	41	46 ^{b)}	1,414
Teologi	112	122	46	64	887	10	10	77	77	1,160
Uppfostrings- och Undervisningsväsen	65	69	576	652	865	4	4	35	35	1,625
Summa	1,161	1,376	1,560	2,432	19,871	105	106	860	870	24,655

Dessutom tillkomma för 1908 (inkomna under 1908 och 1909) småtryck, som ej äro upptagna i ofvanstående tabell (nämligen 1,097 bröllops- och begravningskort, 293 bokannonser o. d., 4,834 diverse annonser m. m., 1,202 konsertprogram och affischer, 4,567 cirkus- och teaterprogram samt affischer)..... 11,993 st.

Summa 36,648 st.

44 böcker och 8 tidskrifter, som fortsatt under år 1908 utan att utkomma med ny volym, hafva icke upptagits i ofvanstående tabell. I tabellens slutsumma har icke inberäknats det antal häften eller nummer, hvaruti vissa böcker, tidningar och tidskrifter utgifvits, utan endast antalet hela eller påbörjade volymer (band, delar af band, årgångar), som utkommit under det angifna året.

Hela den periodiska litteraturen i Sverige under 1908 har uppgått till 976 tidningar och tidskrifter.

Den utländska tillökningen (frånräknadt fortsättningar från föregående år samt den nedan omförmälda Elzeviersamlingen) fördelas efter vetenskaper på följande sätt:

a) Däraf en mängd valupprop m. m.

b) Däraf 915 priskuranter.

	Antal verk.	Band och Häften.
Arkeologi.....	17	17
Bibliografi.....	41	51
Biografi.....	60	61
Disputationer.....	243	243
Ekonomi och Teknologi.....	17	19
Encyklopedi.....	1	1
Etnografi.....	2	2
Filosofi och Estetik.....	48	60
Genealogi och Heraldik.....	18	20
Geografi och Resor.....	84	95
Handel.....	3	6
Historia.....	213	328
Internationell rätt.....	13	15
Juridik och Fångvård.....	359	564
Kartverk.....	7	10
Klassiska författare.....	5	7
Kommunikationer.....	6	7
Krigsvetenskap.....	4	4
Kronologi.....	1	1
Kulturhistoria.....	29	31
Kyrkohistoria.....	44	50
Litteratur.....	31	67
Litteraturhistoria.....	73	82
Lärda sällskaps skrifter.....	6	8
Medeltids- och Folkliteratur.....	15	23
Medicin.....	3	3
Musik.....	6	7
Naturvetenskap.....	10	11
Numismatik.....	1	1
Ordenshistoria.....	2	2
Paleografi.....	10	11
Politisk ekonomi.....	45	48
Polygrafer och Allmänna tidskrifter.....	9	81
Religionsvetenskap.....	11	11
Sjöväsen.....	6	6
Skön konst.....	120	168
Spel och sport.....	1	1

 Transport 1,564 2,122

	Antal verk.	Band och Häften.
Transport	1,564	2,122
Språkvetenskap	23	27
Statistik	8	10
Statsrätt och statsvetenskap samt statslära	14	14
Teater	5	5
Teologi	21	22
Typografi	4	4
Utsikter	2	2
Utställningar	1	1
Undervisningsväsen	28	30
Summa	1,670	2,237

Bland årets utländska bokförvärf bör omförmälas en större samling nyare rättsvetenskaplig litteratur, som inköpts genom firman Gustav Fock i Leipzig. Desideratlistor till ledning för detta inköp hafva uppgjorts af lärarne vid Stockholms högskolas juridiska fakultet; särskildt står Kungl. biblioteket i tacksamhetsskuld till professor N. Alexanderson för det betydande arbete han härvid nedlagt. Inköpet omfattade tillsammans 568 nummer och betingade en kostnad, som, inbegripet den i Tyskland verkställda inbindningen, uppgick till 4,508 kronor 33 öre.

Handskriftsafdelningen har under året ökats med 86 nummer, af hvilka 35 utgöra gåfvor, 45 förvärfvats genom köp, 1 öfverlämnats såsom deposition och 5 afsöndrats från andra samlingar inom Kungl. biblioteket.

Bland dessa nyförvärfvade handskrifter förtjänar särskildt att framhållas den värdefulla anteckningsbok af Vadstenamunken, senare Västerås-biskopen *Peder Månsson (Petrus Magni)*, som genom köp förvärfvats från Ritter- und Domschule i Reval. Om denna handskrift har afdelningens föreståndare dr Geete meddelat följande beskrifning.

Det är bekant, att Peder Månsson under sin sextonåriga vistelse i Rom, där han åren 1508—1524 var föreståndare för Birgittas hus, använde en stor del af sin tid på att exciperera och öfversätta främmande, särskildt latinska författare af framstående värde och i främsta hand sådana, som på grund af sitt

innehåll ansågos hafva betydelse för spridande af kunskap bland hans egna landsmän. I sådant syfte inrättade han och medförde anteckningsböcker, i hvilka han nedlade sina fynd. Om fem sådana volymer har man underrättelse. En, skrifven 1514—22, nu tillhörig Kungl. biblioteket, utgöres öfvervägande af latinska excerpter och har endast två smärre traktater på svenska. Den finnes beskrifven af *G. E. Klemming* i »Ur en antecknares samlingar», 1868—73, s. 152—158; uppl. 2, 1880—82, s. 146—151. — Af svenska anteckningsböcker (med smärre stycken på latin) ägde Peder Månsson med visshet fyra. Han hänvisar ofta från den ena till den andra, när han af en eller annan orsak fortsatt en uppsats i någon af de andra böckerna, och han kallar dem då själf resp. *Liber A, B, C* och *D*. Af dessa är den nu af Kungl. biblioteket förvärfvade handskriften identisk med den såsom »B» betecknade. »*Liber C*», hittills veterligen den enda af de fyra som fått stanna i Sverige, tillhör sedan den Benzeliska tiden Linköpings stiftsbibliotek och finnes utförligt beskrifven af *G. O. Hyltén-Cavallius* i Svenska Fornskriftsällskapets publikation »Peder Månssons Strids-konst och Strids-lag», 1845, s. I—LIV. De med *A* och *D* betecknade excerptböckerna äro ej ännu återfunna. Det låter tänka sig, att de vandrat samma väg som »*liber B*» och att de följaktligen vore att söka i något arkiv eller bibliotek någonstades i Östersjöprovinserna såsom en kvarleva från den svenska kulturen.

Hvad den nyförvärfvade handskriften beträffar, nämnes den (i en ytterst knapphändig beskrifning) först af prof. *L. Daae* i (Svensk) Historisk tidskrift, bd 8, 1888, s. 167—70; och där aftryckes äfven (dock med många fel) det rimmade förspråket (»Bondom») till *Bondakonst* (se nedan). Genom verksamt biträde af e. o. amanuensen vid Kungl. biblioteket greve C. M. Stenbock och en hans anförvant bosatt i Reval samt docenten G. Danell, hvilken på ort och ställe uppsökte handskriften i dess senaste förvaringsrum i Reval, kommo förhandlingar med ägarne till stånd, och dessa slutade med att handskriften den 1 april förvärfvades för Kungl. biblioteket.

Anteckningsboken, en pappershandskrift i 16:o af dimensionerna 132 × 100 × 30 mm. (utom pärmarna) är, såsom nämndt, skrifven i Rom af Peder Månsson. Den innehåller på två ställen uppgifter om nedskrifningsår, näml. 1516 (å bl. 52 r.) och 1519 (bl. 226 r.), och består af 18 lägg, de flesta utgörande 16 blad.

Bladantalet var ursprungligen minst 286, men är numera endast 237, i det tillsammans minst 13 blad (bl. 1—4, 9—12, 230, samt vid slutet åtminstone 4 blad, 283—286) gått förlorade. Pärmarna saknades alldeles vid förvärfvandet af handskriften, som dessutom var mindre väl vårdad och betydligt fuktskadad. Den har nu försetts med ett stilenligt band af hofbokbindaren G. Hedberg.

Innehållet utgöres af följande stycken:

1. En traktat på *latin* i astrologi, om metallers egenskaper och förvandlingar, konsten att utdraga »*quinta essentia*» ur olika kroppar, »*de generalibus remediis*» m. m., tillsammans 2 böcker. Början, 4 blad, saknas, äfvensom 4 bl. inne i texten. (Bl. 5—52 r.)

Vid slutet står: *Frater P M Rome scripsit 1516.*

2. Tre helt korta rön på *svenska*: *Taka fiska, Contra quartanam* och *Taka smittan aff.* (Bl. 52.)

3. *Bondakonst*, en landbrukspraktika med långt rimmadt förspråk, $3\frac{1}{2}$ sidor (hvaraf en half sida öfverstruken rad för rad, men ändock möjlig att dechiffra). Aftandlingen är byggd på Columellas skrift »*De re rustica libri XII*», men är ej fullständig. Här finnas blott kap. 1—186 och 221—255. För de mellanliggande kap. 187 ff. hänvisas till »*liber A fol. 200*»; för slutet, kap. 256 ff., till »*liber D fol. 96*» (bägge, såsom nämnts, ännu oupptäckta). (Bl. 53—183.)

4. Spridda tekniska uppsatser och rön, bl. a. en högelingen märklig aftandling om *sätherwärks konsth mädh stokkom*, en handledning för tytryck med trätaflor. För slutet, som här tyvärr saknas, hänvisas till »*liber A fol. 54*». (Bl. 183 v.—186.)

5. *Konst grafwa stena*, en aftandling om konsten att bearbeta olika stenslag, äfven denna med ett rimmadt förspråk. De senare två tredjedelarna af förspråket saknas emellertid, i det hela bl. 230 bortskurits. Å den kvarsittande falsen kan man dock tydligt se rester af ett rimmadt stycke. Vid prosatextens slut hänvisas för fortsättning till »*liber C folio 131*», och denna fortsättning återfinnes enligt anvisningen i cod. Linc. *f. 8.* (Bl. 187—199 r. och 228 v.—229.)

6. Ett *lapidarium* på *svenska*: beskrifningar på ädelstenar i alfabetisk följd, börjande med *Adamas är en dyr sten.* (Bl. 199 v. — 228 r.)

Å bl. 226 r. nedtill står: *Rome 1519.*

7. *Strids konsth* med rimmadt förspråk (4 hela sidor, ett annat än det af Hyllén-Cavallius 1845 utgifna). Af detta märk-

liga arbete, som i hufvudsak är en öfversättning af Vegetii »Epitome institutorum rei militaris» i fyra böcker, föreligga här kap. 28—82. De första 27 kapitlen (förmodligen också dessa försedda med ett förspråk) äro ännu okända. Fortsättningen, kap. 83—109 (till hvilken hänvisning ges vid slutet af kap. 82: »Sequitur in libro C folio 190») med eget förspråk, återfinnes i meranämnda cod. Linc. (»liber C») och är, såsom redan nämnts, utgifven af Svenska Fornskriftssällskapet 1845. Ej heller där afslutas afhandlingen, ty för fortsättning hänvisas till »liber D folio 119». Mycket kan dock ej återstå af texten, att döma efter en jämförelse med Vegetii arbete. (Bl. 231—268.)

8. Ett *kalendarium* med prognostica på svenska och där-efter en latinsk tabell (2 sidor) öfver himlakropparnas aspekter för olika månader och dagar. (Bl. 269—276.)

9. *Glas-konsth*, endast början af en handledning i glastillverkning. Slutet (minst 4 blad) bortrifvet. (Bl. 277—282.)

Af årets öfriga handskriftsförvärf äro följande de viktigaste: Turkisk almanacksrulle med turkisk text. (Gåfva af doktor Sture Carlson.)

Am Waldt, G., Rättegångx ordningh, uttolkat oc publicerat aff Erico Schrodero. 1616. 4:o. (Köp.)

En fotografisk reproduktion i 12 blad af *John of Arden's* »Practica medicinae», manuskript-rulle å pergament tillhörig Kungl. biblioteket. (Gåfva af Dr. C. J. S. Thompson, London.)

Sånger och visor från omkr. år 1800, samlade och afskrifna af hofkamrer *D. N. Berg* på Haga. 6 band 4:o; 1 bd fol. (Gåfva af J. A. Wallenstein.)

C. Burenstams handskrifna historiska samlingar, till större delen utgifna i tryck. 3 portföljer. Fol. (Köp.)

Anteckningar af språkligt innehåll af *Joh. Thomae Bureus*. Lit. 8:o. (Öfverlämnad såsom deposition af löjtnant Joh. Ihre, Ekebyhof.)

Historiska documenter från 1500- och 1600-talen, förut tillhöriga Götiska förbundet. 4:o. (Köp.)

Föreläsningar i aestetiken af *Sam. Grubbe*. 1825. Afskr. 4:o. (Köp.)

Hofcalendrar för 1780 och 1781 interfolierade och med egenhändiga anteckningar af k. *Gustaf III*. (Afsöndrade från tryck-samlingen.)

Kirurgiska anteckningar af *A. F. Hagströmer*. Afskrift. 4:o. (Köp.)

Fotografi af en fornsvensk homilie från 1400-talet, 5 blad 4:o. (Gåfva af dr. Rud. Beer, Wien.)

Ihre, Foh., Svenskt dialect-lexicon. Ups. 1766. 4:o. Interfolieradt ex. med anteckningar samt ett antal skrifna ordlistor öfver allmogeord ifrån skilda landskap. (Köp.)

Samling af sånger m. m., hufvudsakligen af andligt innehåll, skrifna af *Catharina Elisabeth Irwing* 1686. 4:o. (Köp.)

Isländsk pappershandskrift, innehållande stycken på vers och prosa, runologi m. m. Skrifven på 1600-talet. Hög 12:o. (Köp.)

Isländska sagor (Gullþóris, Eyrbyggja, Laxdoela, Hoensnaþóris, Rafns Sveinbjarnarsons saga). 1 band afskrifvet på Island 1771—79. 4:o. (Gåfva af A. Sandahl.)

Teaterdirektören *Ludv. Josephsons* (1832—99) efterlämnade papper, bestående af memoarer, bref, vittra arbeten, uppsatser rörande teater och musik m. m., tillsammans 10 större kartonger. (Gåfva af brorsonen hr Semmy Josephson, hvars tillstånd erfordras för publicering.)

En lagcodex å pergament och papper från senare hälften af 1500-talet, innehållande Kristofers landslag och Uplandslagens kyrkobalk jämte åtskilliga stadgar och anteckningar. 4:o. (Köp.)

Emilia Galotti, af *Lessing*. Öfvers. 1793. 8:o. (Köp.)

Bref till prosten, kyrkoherden i Hvetlanda *Elias Peter Linnell*. — Biografiska handlingar rörande densamme. — Predikotkast och staföfningar af densamme. (Gåfva af kapten Linnell.)

Några nyttige läkedomar . . . sammandragne af *M. Olauo Martini*. 12:o. (Köp.)

Samling af 128 bref från *V. F. Palmblad* till F. A. Brockhaus. Afskrifter tagna 1909 i Leipzig genom dr R. G:son Berg. (Köp.)

Kort relation om St. Kopparbärgs grufvas ålder och första optagande. 1729. Afskr. från 1733. 4:o. (Köp.)

Förenta Nederlands affall ifrån Spanska väldet. Af *Fr. von Schiller*. D. 1—2. Öfversättning. 1821. 4:o. (Köp.)

Siöartillerie-wettenskapen. Tillhörde 1713 Carl Fredr. Hausswolff. Fol. (Köp.)

Samling af 38 bref från professorn vid Carlbergs krigsakademi *Sven Sommelius* under åren 1823—41. (Gåfva af R. Geete.)

Inventarium på lösegendom vid Åkerö 1772 (tillhörigt frih. Fr. Sparre). Fol. (Köp.)

Stamträd utvisande Gustaf I:s ättlingar t. o. m. Oscar I:s barn. (Gåfva af O. Kugelberg.)

[*Tofftén, J.*] Grammatica antiquae lingvae rusticanae in Gothlandia. Af Jacob Sudergute. 1748. 8:o. (Köp.)

Vadstena klostrets pergamentsbok *F. III. xi*, med Antikvitetsarkivets signum *A 22*, i Riksarkivet signerad »Kopieböcker från medeltiden 18». Fol. (Återställd af Riksarkivet, dit den 1883 öfverlämnats från Kungl. biblioteket.)

Bref (6 st.) och handlingar (4 st.) angående generalmajoren frih. *Ernst von Vegesack* från 1807 och 1808. Orig. (Köp.)

Vigijs, O., Historiska samlingar eller Historicae narrationes 1767. Fol. (Köp.)

Paraphrasis öfver epistlarne i nya testamentet af *Sam. Öd-mann*. Afskr 1809 af O. Winter, Upsala. Fol. (Köp.)

Strödda autografer, biografiska, genealogiska o. a. handlingar samt verser. (Gåfvor af fröken C. Carlström samt herrar G. Ekerot, O. v. Feilitzen, F. Heurlin, H. Lettström, C. Nauckhoff, C. A. Nelson, W. Nemos, B. Schöldström, A. Törnblom.)

Följande *Swedenborgiana*:

Swedenborg, Em., Beskrifning öfver svenska masugnar och theras blåsningar. 1719. 4:o. (Köp.)

Första delen om Guds dyrkan och kärlek . . . af *Eman. Swedenborg*, öfversatt 1771. Fol. (Köp.)

Catechismus eller tio budorden, till dess utvärtes och in-värtes mening utlagd. Öfvers. och utdrag utur [*Em. Swedenborgs*] *Vera religio christiana*. Fol. (Köp.)

Excerpta ex memorabilibus manuscriptis *Em. Swedenborg*, ex autographis in bibl. Acad. Scient. descripta. 1—3. 12:o. (Köp.)

Index initialis in *Opera Swedenborgii* theologica. Amstelod. 1779. 4:o. Med anteckningar af C. Deleen. (Köp.)

Orismologia ad *Opera Em. Swedenborgii* theologica. 4:o. (Köp.)

Innehållet af de tre första kapitlen i 1:a Mosis bok. Fol. (Köp.)

Betänkande öfver Assessor *Swedenborgs* skrifter af doctor Beyer. — Bref till Baron von Höpken af lector Rosén. — Förklaring af lector Rosén. Afskrifter. 4:o. (Köp.)

Biskoppen D:r Hartleij's företal till *Em. Swedenborgs* värk »Om himmelen och dess förunderligheter». 1758. 4:o. (Köp.)

Församlings-tidning utg. af sällskapet Pro fide et caritate, juni 1796 — febr. 1797. 4:o. (Köp.)

»Utdrag om himmel och helvete» (efter *Em. Swedenborg*). Fol. (Köp.)

»Kärleksläran.» Betraktelser enligt Nya Jerusalems lära. Fol. (Köp.)

Från Sveriges Riksbank har Kungl. biblioteket erhållit en del sedeltryck och annat banktryck i utbyte mot liknande tryck, som saknats i Riksbankens samlingar.

Kungl. biblioteket har under året fått mottaga en gåfva, i värde och betydelse vida öfverstigande alla skänker, som tillfallit detsamma sedan inflyttningen i den nya lokalen. Med. dr Gustaf Berghman, som under flera årtionden samlat alstren af den berömda boktryckarefamiljen Elzeviers typografiska verksamhet, hade redan för flera år tillbaka i testamente bestämt, att hans samling af Elzeviertryck vid hans frånfälle skulle öfverlämnas till Kungl. biblioteket. Dr Berghman har nu ändrat denna bestämmelse och velat redan under sin lifstid se samlingen införlifvad med den institution, hvars prydnad den var afsedd att blifva. Öfverlämnandet har ägt rum i sistlidne oktober månad. Samlingen bestod därvid af:

Elzevierer.....	1,587 n:r i	1,644 volymer
Annex (imitationer af Elzeviertryck)	590 » i	623 »
Bibliografi (kataloger och annan Elzevier-litteratur)	96 » i	110 »
	Summa 2,273 n:r, i	2,377 volymer

Samlingen torde vara den fullständigaste i sitt slag som finnes; dess värde framgår däraf, att den i inköp betingat sammanlagdt 35,909 kronor. Detta värde höjes väsentligen af den katalog, som samlaren själf utarbetat, och hvars tryckning nu på-

börjats. Äfven i yttre utstyrelse är dr Berghmans gäfvor synnerligen framstående: ett stort antal volymer äro försedda med praktband. Det är därför otvifvelaktigt, att samlingen skall pryda sin plats, då den en gång kommer att flyttas från sin nuvarande provisoriska uppställning till bibliotekets visnings-sal; den skall bevara minnet af gifvarens frikostighet och upplysta samlarenit, och den skall framgent betraktas som en af Kungl. bibliotekets märklige tillhörigheter.

Uppmätningen af årets accession utvisar följande antal längdmeter af ryggarnas sammanlagda bredd:

Tryckalster: inkomna såsom köp eller gäfvor	216,26 m.
aflämnade från svenska boktryckerier.....	56,33 »
Handskrifter.....	2,65 »
	<hr/>
	Summa 275,24 m.

Hela meterlängden af Kungl. bibliotekets böcker och handskrifter, svenska tidningar icke medräknade, uppgår för närvarande till 11,193,34 m.

Kungl. bibliotekets bok- och handskriftssamlingar hafva under året fått mottaga skänker af:
nedannämnda myndigheter och institutioner:

Svenska:

- Stockholm. K. Justitiedepartementet.
» K. Utrikesdepartementet.
» K. Civildepartementet.
» K. Ecklesiastikdepartementet.
» K. Jordbruksdepartementet.
» K. Fångvårdsstyrelsen.
» K. Krigsarkivet.
» K. Generalpoststyrelsen.
» K. Vattenfallsstyrelsen.
» K. Försäkringsinspektionen.

- Stockholm. K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik.
 » » » » » näringsstatistik.
 » K. Statistiska Centralbyrån.
 » Postsparbanken.
 » Riksarkivet.
 » Nationalmuseum.
 » K. Landtmästeristyrelsen.
 » Sveriges geologiska undersökning.
 » Riksdagens bibliotek.
 » Riksbanken.
 » Riksgäldskontoret.
 » Justitieombudsmannen.
 » K. Sjökarteverket.
 » Högre allmänna läroverket å Södermalm.
 » » realläroverket på Östermalm.
 » Kungsholmens realskola.
 » K. Vetenskapsakademien.
 » K. Vitterhets- historie- och antikvitetsakademien.
 » Stockholms stads statistiska kontor.
 » » » drätselnämnds kammarkontor.
 » » » hälsovårdsnämnd.
 » Aktiebolaget Folkskolans vän.
 » Allmänna Svenska boktryckareföreningen.
 » Arbetarörelsens arkiv.
 » Centralkommittén för Stockholms arbetsstugor.
 » Evangeliska Fosterlandsstiftelsens förlagsexpedition.
 » Folkskolans barntidning.
 » Försäkringsföreningen.
 » Kristliga föreningen af unga kvinnor.
 » Nordiska samfundet för bekämpande af det vetenskapliga djurplågeriet.
 » Redaktionen af Nordisk garfveri- och lädertidning.
 » Redaktionen af »Nordstjernen, organ för de sista dagars helige».
 » Redaktionen af Ny tidning för idrott.
 » Redaktionen af Social Tidskrift.
 » Redaktionen af Svensk läraretidning.
 » Socialdemokratiska arbetarepartiets expedition.
 » Styrelsen för Svenska nationalföreningen mot tuberkulos.

- Stockholm. Svenska autografsällskapet.
 » Svenska missionsförbundet.
 » K. Svenska segelsällskapet.
 » Svenska sällskapet för antropologi och geografi.
 » Sveriges allmänna exportförening.
 » Timmermansorden.
 » Åhliniska skolan.
- Göteborg. Göteborgs nya elementarläroverk för flickor.
 » Stadsbiblioteket.
- Herrljunga. Folkhögskola.
- Jönköping. Lilla svenska Barntidningens expedition.
- Karlskrona. Hushållningssällskapet i Blekinge län.
- Karlstad. Skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län.
 » Värmlands läns hushållningssällskap.
- Kristianstad. Sveriges handtverksorganisation.
- Linköping. Östergötlands läns hushållningssällskap.
- Lund. Geologisk-mineralogiska institutionen.
 » Kristliga föreningen för unge män.
 » Lunds missionssällskap.
 » Universitetsbiblioteket.
- Malmö. Förste provinsialläkaren i Malmöhus län.
 » Malmöhus läns hushållningssällskap.
 » Universalbibliotekets förlagsexpedition.
- Näås. Aug. Abrahamsons stiftelse.
- Uppsala. Studentkåren.
 » Universitetsbiblioteket.
- Örebro. Kemisk station och frökontrollanstalt.

Utländska.

- Aarhus. Statsbiblioteket.
- Adelaide. Public library of South Australia.
- Albany. New York state library.
- Askov Höjskole. Vejen, Danmark.
- Athen. National-Universität.
- Berlin. K. Bibliothek.
- Bogotá. Ministerio de relaciones exteriores de la Republica de Colombia.
- Boston. Massachusetts General Hospital.
 » Public library of the City of Boston.
- Bremen. Norddeutscher Lloyd.

- Bremen. Stadtbibliothek.
- Bristol. Municipal Public Library.
- Bruxelles. Académie Royale des sciences, des lettres et des beaux-arts de Belgique.
- » Bibliothèque Royale de Belgique.
- » Musée de l'État indépendant du Congo.
- Bryn Athyn, Pa. Editor of New Church Life.
- Buenos Aires. Ministerio de Relaciones exteriores y culto.
- Calcutta. Imperial Library.
- Cambridge, Mass. C. R. Lanman, editor of the Harvard Oriental Series.
- Caracas. Ministerio de Relaciones exteriores de los Estados Unidos de Venezuela.
- Chapel Hill, N. C. Elisha Mitchell Scientific Society.
- Chicago. Field Museum of Natural History.
- » John Crerar Library.
- » Newberry Library.
- Coimbra. Bibliotheca da Universidade.
- Des Moines, Iowa. Bureau of Labor Statistics.
- Dorpat. Gelehrte Estnische Gesellschaft.
- Düsseldorf. Landes- und Stadtbibliothek.
- Edinburgh. The Lords Commissioners of H. M. Treasury.
- » Society of Antiquaries of Scotland.
- Flagstaff, Arizona. Lowell Observatory.
- Frankfurt a. M. Freiherrlich Carl von Rothschildsche öffentliche Bibliothek.
- Glasgow. The University.
- 's Gravenhage. Koninklijke Bibliotheek.
- » Bureau international de la Cour permanente d'arbitrage.
- Greifswald. K. Universitätsbibliothek.
- Habana. Biblioteca nacional de la República de Cuba.
- » Facultad de letras y ciencias de la Universidad.
- Hamburg. Stadtbibliothek.
- Harlem. Fondation de P. Teyler v. d. Hulst.
- Helsingfors. Finlands landtdags bibliotek.
- » Finska Mosskulturföreningen.
- » Finlands statsarkiv.
- » Industristyrelsen.
- » Institut météorologique central.

- Helsingfors. Stadsfullmäktige.
 » Statistiska Centralbyrån.
 » Suomalainen Kirjallisuuden Seura.
 » Suomen Historiallinen Seura.
 » Société Finno-Ougrienne.
 » Universitetsbiblioteket.
 » Finska Vetenskaps societeten.
- Ithaca. Cornell University Library.
- Karlsruhe. Grossh. Badische Hof- und Landesbibliothek.
- Kiev. Universitetet.
- Kjöbenhavn. Det Kongelige Bibliotek.
 » Rigsdagens Bureau.
 » Bureau du Conseil International pour l'exploration de la mer.
 » Den Antropologiske Komité.
 » Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.
 » Rigsarkivet.
- Kristiania. Det Deichmanske Bibliothek.
 » Den Norske Historiske Kildeskriftkommission.
 » Det Statistiske Centralbureau.
 » Det norske Rigsarkiv.
 » Stortingets Bibliothek.
 » Universitetsbiblioteket.
- Lemberg. Towarzystwo historyczne.
 » Towarzystwo dla popierania nauki polskiej.
- Lima. Sociedad geografica.
- Lincoln. University of Nebraska.
- London. Council of the New Church College.
 » British Museum.
 » British Museum, Natural history
 » Peace Society.
 » Royal Society.
- Lübeck. Stadtbibliothek.
- Manchester. John Rylands Library.
- Manila. Bureau of Science, Division of Ethnology.
- Marburg. K. Universitätsbibliothek.
- Marseille. Muséum d'histoire naturelle.
- Melbourne. Public Library of Victoria.
- Mexico. Dirección general de instrucción primaria.
- Mitau. Kurländische Gesellschaft für Literatur und Kunst.

- Montevideo. Dirección general de Estadística del Uruguay.
 München. K. Bayerische Hof- und Staatsbibliothek.
 New Haven. Connecticut Academy of arts and sciences.
 » » Yale University Library.
 New York. North Side Board of Trade of the city of New York.
 » The Art commission of the city of New York.
 » The Carnegie Foundation for the advancement of
 teaching.
 » New York Public Library.
 » American Jewish Historical Society.
 Nürnberg. Germanisches Nationalmuseum.
 Oberlin, Ohio. Oberlin College Library.
 Ottawa. Department of mines.
 » Geological Survey of Canada.
 Oxford. Bodleian Library.
 Pará. Bibliotheca e Archivo publico.
 Paris. Banco Español del Rio de la Plata, Agence de Paris.
 » Bibliothéque Sainte-Geneviève.
 » Ministère de l'instruction des beaux-arts et des cultes.
 » Ministère de la justice. (Comité de législation étrangère.)
 Philadelphia. American Philosophical Society.
 » University of Pennsylvania.
 Pittsburgh. Carnegie Library.
 » Carnegie Museum.
 Point Loma, Cal. Editor of New Century Path.
 Reykjavík. Hit islenzka Bokmentafjelag.
 Riga. Gesellschaft für Geschichte und Altertumskunde der Ost-
 seeprovinzen Russlands.
 Rio de Janeiro. Biblioteca Nacional.
 Rock Island, Ill. Augustana Book Concern.
 Roma. Ministero degli affari esteri.
 » Ministero della pubblica Istruzione.
 Saint Louis. Mercantile Library Association.
 St. Paul. Forestry commissioner of the State of Minnesota.
 Santiago de Chile. Biblioteca Nacional de Chile.
 » » » Ministerio de instrucción pública.
 » » » Ministerio de justicia.
 St Petersburg. Académie Impériale des Sciences.
 Tegucigalpa. Biblioteca Nacional de Honduras.
 Tokyo. Medicinische Facultät der Kaiserl. Universität.

- Trondhjem. Det Kongel. Norske Videnskabers Selskab.
 Tübingen. K. Universitätsbibliothek.
 Washington. Carnegie Institution.
 » Library of Congress.
 » Smithsonian Institution.
 » U. S. National Museum.
 » Volta bureau.
 » Academy of Sciences.
 West Haverstraw. New York State Hospital for the Care of
 Crippled and Deformed Children.
 Wien. Singverein der Gesellschaft der Musikfreunde in Wien.
 » K. K. Universitätsbibliothek.
 Zürich. Antiquarische Gesellschaft.
 » Stadtbibliothek.
 Åbo. Bestyrelsen för Åbo stads historiska museum.

Samt följande enskilda personer:

Svenska.

- Adde, G., biblioteksamanuens. Stockholm.
 Andersson, E., docent. Uppsala.
 Andersson, Fr. A., ritare. Finspong.
 Arenander, E. O., länsagronom. Uppsala.
 Askerbergs förlagsaktiebolag. Stockholm.
 Bagge, L. B., f. d. bibliotekarie. Stockholm.
 Beijer, P., bibliotekarie. Stockholm.
 Beijers bokförlagsaktiebolag. Stockholm.
 Benelius, J. P. E., pastor. Stockholm.
 Bergh, S., arkivarie. Stockholm.
 Berghman, G., med. d:r. Stockholm.
 Billes (Wilhelm) bokförlagsaktiebolag. Stockholm.
 Björk & Börjesson, aktiebolag. Stockholm.
 Björkman, L. E., redaktör. Borås.
 Björstedt, Th., hotkalligraf. Stockholm.
 Boman, Eric. Paris.
 Boon, f. Clemens, Thérèse. Haag.
 Bring, S. E., biblioteksamanuens. Stockholm.
 Brulin, H., godsägare. Stockholm.
 Carlander, C. M., grosshandlare. Stockholm.
 Carlsons (Gust.) bokhandel. Stockholm.

- Carlson, Sture, med. dr. Stockholm.
Carlström, C., fröken. Stockholm.
Chelius & C:o., kommanditbolag. Stockholm.
Collijn, I., biblioteksamanuens. Uppsala.
Cramér, E., vicekonsul. Visby.
Cronhielm, C. B. S., f. d. major, grefve. Stockholm.
Curtelius, Elisabeth, fru. Uppsala.
Dahlgren, E. W., öfverbibliotekarie. Stockholm.
De Geer, Carl, friherre, Leufsta.
Djurberg, V., läkare. Stockholm.
Edelstam, Fritz, hoffjägmästare. Stockholm.
Efvergren, Carl, fil. dr. Stockholm.
Eggelings musikhandel. Lund.
Ekblom, R., fil. dr.
Ekeroth, Gunnar, redaktör. Stockholm.
Ekman, J. A., ärkebiskop. Uppsala.
Ekstrand, V., vice kommissionslandtmätare. Stockholm.
Ekström, N. O., folkskolelärare. Malmö.
Eugen, prins. Stockholm.
Feilitzen, O. v., major. Stockholm.
Fredberg, C. R. A:son, redaktör. Göteborg.
Fritztes hofbokhandel. Stockholm.
Fröding, G. H., öfverstelöjtnant. Stockholm.
Frölén, H., fil. licentiat. Stockholm.
Geete, R., biblioteksamanuens. Stockholm.
Gertsson, A., fil. lic. Stockholm.
Gleerup, C. W. K., bokförläggare. Lund.
Gumperts (N. J.) bokhandel. Göteborg.
Hagström, P., folkskolelärare. Trelleborg.
Hasselberg, B., professor. Stockholm.
Hansson, Alb. redaktör. Malmö.
Heurlin, F., publicist, Stockholm.
Hierta, P., friherre, Främmestad.
Hjorth, Rich., apotekare. Vara.
Hofstrand, C. O. Stockholm, Sask., Canada.
Holmberg, T., folkhögskoleföreståndare. Tärna.
Huss, Fr. J., redaktör. Stockholm.
Höglund, Otto, fil. dr. Stockholm.
Höjer, Torvald, arkivarie. Stockholm.
Jensen, Alfr., fil. dr. Stockholm.

- Josephson, S., grosshandlare. Stockholm.
Karlin, G., intendent. Lund.
Karlsson, K. H., biblioteksamanuens. Stockholm.
Key, Helmer, fil. d:r. Stockholm.
Kindberg, N. C., f. d. lektor. Uppsala.
Klein, G., professor. Djursholm.
Koch, Helge von, professor. Djursholm.
Kugelberg, O., f. d. revisor. Stockholm.
Lagerberg, J. de. Passaic, N. J. (U. S. A.)
Landberg, Carlo, greve. München.
Larsson, L. T., adjunkt. Lund.
Laurin, Carl G., skriftställare. Stockholm.
Lettström, H., advokat. Stockholm.
Lindberg, Sven C:son, ingenjör. Stjärnfors, Uddeholm.
Lindhult, N. A., amanuens, Stockholm
Lindstedts (Ph.) universitetsbokhandel. Lund.
Linnell, J. M. E., kaptän. Stockholm.
Ljungh, J., kamrer. Hälsingborg.
Lundahl, N., folkskolelärare. Lund.
Lundberg, Alb., bokförläggare. Stockholm.
Lundstedt, B., bibliotekarie. Stockholm.
Läffler, L. F., professor. Djursholm.
Molér, V., läroverksadjunkt. Västerås.
Montelius, O., riksantikvarie. Stockholm.
Myhrman, D. W., docent. Uppsala.
Möller, Elin. Stockholm.
Möller, Hj., Gleerupska universitetsbokhandeln. Lund.
Nathorst, A. G., professor. Stockholm.
Nauckhoff, C., kaptän. Stockholm.
Naucmér, Reinh., ingenjör. Stockholm.
Nelson, Carl G. A., folkskolelärare. Stockholm.
Nelson, J. Fr., redaktör. Lindesberg.
Nemos, W., »svensk». p. t. Göteborg.
Nilson, Johan, sjökaptän. Stockholm.
Noveni, N., komminister. Fjärdsjömåla.
Nyström, Anton, med. dr. Stockholm.
Ottander, O. A., kyrkoherde, Östervåla.
Palmquist, Selma, fru. Stockholm.
Pearson, O. W., redaktör. Washington, U. S. A.
Pehrsson, Per. Göteborg.

- Petersens, C. af, universitetsbibliotekarie. Lund.
Petrelli, J., krigsarkivarie. Stockholm.
Petrén, Karl, professor. Uppsala.
Pettersons pappershandel, aktiebolag. Göteborg.
Pira, Ad., fil. lic. Stockholm.
Retzius, G., Professor. Stockholm.
Rolén, W., disponent. Linköping.
Rosenström, A. M., kamrer. Stockholm.
Rudbeck, Joh. G., v. häradsh., friherre. Stockholm.
Röchling, R. G., pastor. Stockholm.
Sahlin, Carl, disponent. Laxå.
Sandahl, A., arbetare. Stockholm.
Schiller, K., lasarettsläkare. Falköping.
Schulthess, F., professor. Stockholm.
Schöldström, Birger, skriftställare. Stockholm.
Sellman, J., skriftställare. Stockholm.
Sidenbladh, Elis Th., amanuens. Stockholm.
Silverstolpe, O. F. M., generalmajor. Visby.
Sjögren, Artur, artist. Stockholm.
Skarstedt, Ernst. Seattle, Washington, U. S. A.
Staël von Holstein, Lage F. W., friherre. Stockholm.
Stendahl, A. M., förste provinsialläkare. Mariestad.
Styff, N. F. W., kontraktsprost. Vidtsköfleby.
Svedbom, Hilma, änkefru. Stockholm.
Thorn, A. Chr., fil. dr. Lund.
Tullberg, Hasse W., direktör. Stockholm.
Törnblom, A., ingenjör. Stockholm.
Unman, Joh., grosshandlare. Stockholm.
Uppström, V., häradshöfding. Stockholm.
Wahlstedt, Maria. Vittsjö.
Wahlström & Widstrands bokförlag. Stockholm.
Waldenström, P. P., f. d. lektor. Stockholm.
Wallén, O. A., kontraktsprost. Järfös.
Wallenstein, J. A., f. d. kammarrättsråd. Stockholm.
Wessel, Edv., dr. Stockholm.
Westling, G. O. F., rektor. Västervik.
Wijkström, Filip, löjtnant. Stockholm.
Winroth, V. F., hofrättsnotarie. Stockholm.
Wohlin, Nils, docent. Stockholm.
Wählin, Karl, redaktör. Stockholm.
Östman, N., fil. lic. Stockholm.

Utländska.

- Archer de Lima, Sr. Lisboa.
- Arctowski, Henryk. Uccle, Belgique.
- Arnheim, F., fil. dr. Berlin.
- Balch, Thomas Willing. Philadelphia.
- Beatty, John W., director of arts, Carnegie Institute. Pittsburg, U. S. A.
- Beer, R., doktor. Wien.
- Beghé, L., professor. Livorno.
- Bjerge, Poul. Askov Höjskole, Vejen, Danmark.
- Bretholz, B., Direktor des Mährischen Landesarchivs. Brünn.
- Breuer, H., Seminar-Oberlehrer. Wolfenbüttel.
- Caroll, John J. Chicago, Ill.
- Carøe, K., Kredslæge. Kjöbenhavn.
- Charles, Heinrich. New York.
- Diaz Valdez, Alfredo, envoyé spécial du gouvernement de la République Argentine. Paris.
- Eucken, Rudolf, professor. Jena.
- Grundtvig, V., overbibliothekar. Aarhus.
- Haanel, Eugène, fil. dr., director of mines. Ottawa, Canada.
- Hultin, Arvid, vice-bibliotekarie. Helsingfors.
- Kaas, Fredrik, vicekonsul. Helsingör.
- Koch, Adolf, professor. Heidelberg.
- Krabbo, H., fil. dr. Lankwitz bei Berlin.
- Kvačala, J., professor. Dorpat.
- Leach, Henry Goddard. Harvard University. Cambridge, Mass.
- Lebolo-Carey, Joseph. Port Talbot, South Wales.
- Lewin, L., professor. Berlin.
- Luca di Melpignano, Gaetano de. Molfetta, Italien.
- Ludloff, Richard. Erlangen.
- Mac Clymont, J. R. Sandy Bay, Hobart.
- Mac Ritchie, David. Edinburgh.
- Maldonado, Dona Martina Carolina Rebolí de Bulhões. Lisboa.
- Martinez, Guillermo, professor. Santiago de Chile.
- Mayer, John E. B. Cambridge.
- Molin, Chas. G., med. dr. Brooklyn, N. Y.
- Murray, David, LLD. Glasgow.
- Nielsen, Chr. V., professor. Kjöbenhavn.
- Orléans, duc d'. Bruxelles.

- Parma, Die Erben nach weiland S. k. H. Herzog Robert von. Pelzer-Berensberg, Otto von, K. niederländischer Konsul. Aachen.
- Perez, Abel J., Inspector nacional de instruccion primaria. Montevideo.
- Petersen, Carl S., underbibliotekarie. Köbenhavn.
- Princell, J., Mrs. Chicago, Ill.
- Rudnitzky, N., Prediger. Berlin.
- Salmonsén, I., förlagsbokhandlare. Köbenhavn.
- Scherrer, J., Zürich.
- Schöndörffer, Otto. Berlin.
- Simolin, Albin, dr. Helsingfors.
- Simonoff, V. E. de, chef för statistiska och kartografiska afd. i ryska kommunikationsministeriet. St. Petersburg.
- Stroh, Alfred H. Stockholm.
- Thompson, C. J. S., fil. d:r. London.
- Tillier, Harald. Kristiania.
- Toropoff, A., Oberbibliothekar. St. Petersburg.
- Townsend, G. A. Gapland, Maryland, U. S. A.
- Vasenius, V., professor. Helsingfors.
- Weinitz, Fr., professor. Berlin.
- Wright, Charles H. H., Rev. London.

Katalogiseringsarbetet har under året fortgått med förteckning af inkommande accessioner å samtliga bibliotekets afdelningar. För nominalkatalogen hafva utskrifvits 9,070 katalogblad och för realkatalogen 7,822 blad, eller tillsammans 16,892. Häraf belöpa sig på den svenska afdelningen 8,947 och på den utländska 7,945 katalogblad. Realkatalogbladen hafva till väsentligaste delen blifvit utförda medelst skrifmaskin.

Till den ordinarie katalogiseringen hör också införandet af fortsättningar och nya upplagor på förut skrifna katalogblad; det häraf föranledda betydande arbetet har liksom förut omfattat hela årsaccessionen, men några sifferuppgifter angående detsamma omfattning kunna icke lämnas.

Utom katalogiseringen af den årliga accessionen har under 1909 påbörjats utarbetandet af katalog öfver ofullständigt förtecknade delar af bibliotekets äldre samlingar. I und. skrifvelse d. 12 okt. 1907 hade jag framhållit bristerna i de befintliga katalogerna, orsakerna härtill och de däraf härflytande olägen-

heterna för samlingarnas skötsel och tillhandahållande. Det förslag till bristens afhjälpande, som i samma skrifvelse framlades, vann såväl Eders Kungl. Maj:ts som Riksdagens godkännande, och ett extra anslag å 1909 års stat af 10,000 kronor anvisades för ändamålet. Planen, som efter anslagets beviljande närmare utarbetats, afser i främsta rummet ett fullständigande af bibliotekets nuvarande nominal- och realkataloger, hvarvid bör erinras därom, att i Kungl. biblioteket den sistnämnda katalogen icke är en realkatalog i egentlig mening, d. v. s. en sådan som upptager titlarna i en genomförd realordning, utan en katalog, som följer bokförrådets nuvarande uppställning i fack, med en inom dessa hufvudsakligen på formella principer grundad anordning, alltså närmast motsvarande hvad som i de tyska biblioteken plägar kallas »standortskatalog». Med kompletteringsarbetet sammanhänger revideringen, fack efter fack, af de befintliga katalogerna, äfvensom en del åtgärder afseende en förbättrad uppställning, delvis nyordning, af själfva böckerna m. m. Början ansågs böra göras med bibliotekets viktigaste och i kataloghänseende mest vanlottade del, den svenska afdelningen, och inom densamma med ett fack, som för en ännu ej fullt skolad personal skulle erbjuda de minsta svårigheterna. Valet föll härvid på den svenska vitterheten, som för tiden från 1700 till 1890 kunde betraktas såsom i det väsentliga okatalogiserad.

Jämte den här antydda hufvuduppgiften har den uppgjorda planen ansetts böra omfatta äfven några andra uppgifter, hvilka förut icke vid utarbetandet af bibliotekets kataloger kommit i betraktande.

Såsom ett af de viktigaste föremålen för svensk biblioteksverksamhet kan utan tvifvel uppställas åvägabringandet af en tryckt förteckning öfver hela den svenska litteraturen. Uppgiften är gifvetvis ytterst omfattande, och dess realiserande måste ännu betraktas såsom en aflägsen framtidsak. Vid påbörjandet af ett nytt katalogarbete böra dock ej förberedelserna för ett blifvande verk lämnas ur sikte; i annat fall skall måhända en gång det utförda arbetet få göras på nytt. En tryckt bibliografi måste innehålla en hel del uppgifter, som i en bibliotekskatalog kunna undvaras eller anses öfverflödiga. Hit höra uppgifter om sidotal och antal planscher, om boktryckares och förläggares namn, hänvisningar från utgifvare- och öfversättarenamn till författarenamn o. s. v., anteckningar som hittills icke blifvit gjorda i Kungl. biblio-

tekets kataloger. För att åstadkomma en katalog, som i framtiden utan väsentlig omarbetning skall kunna tjäna till manuskript för en tryckt bibliografi, har den nya katalogen ansetts böra kompletteras med här antydda uppgifter, dock så att de införas endast i det ena exemplaret af densamma, den s. k. realkatalogen; i det andra exemplaret, nominalkatalogen, afsedd hufvudsakligen som hjälpmedel för de löpande göromålen, skulle de utgöra en obehöflig, stundom besvärande barlast. Härmed är dock ej gifvet, att en blifvande tryckt förteckning skall följa den nuvarande »realkatalogens» uppställning; helt säkert kommer så *icke* att ske, men de lösa katalogbladen kunna utan svårighet ordnas efter hvilken plan man än i framtiden kan finna vara den lämpligaste.

Ännu ett önskemål har man ansett böra tillgodoses i förbindelse med det påbörjade arbetet. Kungl. biblioteket äger ännu icke en för allmänhetens fria begagnande upplåten katalog. Såväl nominal- som realkatalogen består af lösa blad förvarade i pappkartonger. Risken för att dessa blad skola bringas i oordning eller gå förlorade är alltför stor, för att allmänhetens tillträde till desamma skulle kunna medgifvas utan särskildt öfvervakande. De upplysningar, som direkt skulle kunna vinnas ur katalogerna, måste därför af allmänheten i de flesta fall sökas genom muntliga eller skriftliga förfrågningar, hvilka därefter af personalen måste verifieras eller kontrolleras i katalogerna. Frågan om den lämpligaste formen af en för allmänheten afsedd katalog är emellertid ingalunda lätt att lösa. Bokformen vore gifvetvis att föredraga, om svårigheten att göra tillägg utöfver en viss rätt inskränkt gräns kunde öfvervinnas; formen af lösa blad förutsätter för att lätt och snabbt kunna användas en viss vana och handlag, som allmänheten i de flesta fall ej besitter. Vid sakens öfvervägande har det ansetts, att det amerikanska s. k. »card»-systemet för ändamålet vore att föredraga; af den nya katalogen kommer alltså ett tredje exemplar att utskrifvas på sådana cards. Därigenom kommer material till en katalog för allmänheten att åvägabringas; densammans närmare anordning kan först i framtiden bestämmas.

I enlighet med denna allmänna plan har arbetet fortgått under ledning af en af Eders Kungl. Maj:t förordnad föreståndare, numera förste bibliotekarien Emil Haverman, hvilken afgifvit följande redogörelse för detsamma:

Efter en under oktober—december 1908 anordnad prof- och öfningskurs för biträdena tog arbetet sin början den 2 januari 1909. Såsom biträdena hafva under hela året tjänstgjort änkefru Ingeborg Florell samt fröknarna Margareta af Klercker, Dagmar Bergström och Märta Reuterswärd. Från den 15 augusti har äfven fröken Ulla Rudebeck biträdt vid katalogiseringen.

Af facket Svensk vitterhet hafva under året katalogiserats underafdelningarna Samlingar, Kalendrar, Särskilda författare med portföljsamlingarna Värdsilig poesi och Vitter prosa, vidare Verser och tal öfver kungliga personer, Andlig poesi, Svenska författare på främmande språk och Främmande författare om Sverige samt Dramatik (med undantag af Oratorier, Pantomimer, Karuseller och s. k. Kvasi-dramatik).

Enligt den uppgjorda planen har såväl böckernas uppställning som den nuvarande katalogen reviderats, äldre katalogblad hafva kompletterats eller, där så varit nödigt, omskrifvits, och okatalogiserade skrifter hafva katalogiserats i något större omfattning än hittills skett med nytillkomna tryckalster.

Portföljsamlingarna (innehållande broschyrer eller skrifter under 100 sidor) hafva omordnats i alfabetisk följd i stället för den hittillsvarande kronologiska, och till större delen insatts i nya portföljer.

Dupletter hafva afskilts från hufvudsamlingen, och af dessa har bildats en särskild »andra samling». Obehöfliga exemplar ha utrangerats.

Öfver saknade skrifter och defekta exemplar har särskild förteckning upprättats, äfvensom öfver i böcker befintliga porträtt af enskilda svenska män och kvinnor. Af alla hänvisningslappar har tagits en afskrift på smärre kataloglappar (amerikanska cards); på dylika cards har äfven förts förteckning öfver kända signaturer.

Antalet af nyskrifna eller kompletterade katalogblad utgör för de särskilda afdelningarna i till jämna tiotal afrundade siffror:

Svensk vitterhet.

Samlingar	560 blad
Kalendrar	380 »
Särskilda författare (böcker öfver 100 sidor)	1.650 »

Transport 2,590 blad

	Transport 2,590 blad	
Värdslig poesi (broschyrer).....	2,220	»
Vitter prosa (broschyrer).....	460	»
Verser och tal öfver kung- liga personer.....	2,420	»
Andlig poesi.....	1,240	»
Svenska författare på främ- mande språk och Främ- mande om Sverige.....	250	»
Dramatik.....	2,830	»
<i>Diverse fack</i>	190	» 12,200 blad

Härtill komma:

Hänvisningslappar för nominalkatolo- gen.....	3,640	»
Amerikanska cards.....	4,850	»

Summa katalogblad 20,690 blad

Af de ofvan nämnda till fackkatalogen hörande 12,200 bladen hafva därjämte, före utgången af år 1909, 1,120 blad med skrifmaskin kopierats för nominalkatalogen.

Till inbindning hafva anordnats alla till hufvudsamlingen hörande obundna böcker öfver 100 sidor och enstaka skrifter af mindre omfång. Inalles hafva till bindning anordnats 1,502 band (inberäknade i nedan lämnade redogörelse för bokbindningsanslagets användning).

Vid inordnandet af det svenska småtrycket, som under året omfattat accessionen för 1906—07 och 1907—08 och som verkställdes af amanuensen Setterwall, har det visat sig nödvändigt att ytterligare öka antalet af de för sådant tryck afsedda portföljer (kapslar). De nytillkomna portföljerna, hufvudsakligen tillhörande facken Politisk ekonomi med Bolagstryck samt sjuk- och begravningskassor, Förvaltning, Bibliografi, Undervisning, Medicin, Naturvetenskap och Språkvetenskap, uppgå till ett antal af 763.

Å handskriftsafdelningen har under årets 4 $\frac{1}{2}$ första månader bl. a. revideringen af facket Historia försatts af afdelnings dåvarande föreståndare Karlsson. Under den närmaste tiden efter hans frånfalle har ej obetydligt arbete måst nedläggas

på utredning af det ansenliga material af excerpter och anteckningar han under flera år hopbragt och som delvis var hans personliga tillhörighet. För öfrigt hafva expeditionsgöromål, nyförvärfvens behandling, katalogisering och uppställning tagit arbetstiden i anspråk. Endast smärre revisionsarbeten hafva hunnit utföras. Bland årets arbeten må för öfrigt nämnas, att ur Autografsamlingen uttagits en samling diverse bref, som sammanförts i 6 portföljer med signum »Strödda bref». Själva autografsamlingen, som hittills förvarats i konvolut, har öfverflyttats i pappkartonger och utgör numera en samling af 78 kartonger. Likaså har Jungbeckska biografiska samlingen blifvit installerad i 12 kartonger. Den i visningssalen utställda samlingen af autografer, som förut endast omfattat skriftprof af kungliga personer, har blifvit reviderad, hvarjämte en ny samling, bestående af enskildas autografer till ett antal af 140 st., anordnats. För afdelingens kataloger hafva utskrifvits: för realkatalogen 61 blad och för nominalkatalogen (på s. k. cards) 371 blad.

Kungl. bibliotekets räkenskap för 1909 utvisar följande inkomster och utgifter:

Inkomster.

Uppburit från Kungl. statskontoret:

Aflöningsmedel	kr.	56,712,15
Extra anslag för 1909 till förstärkning af arbetskrafterna	»	10,500,00
Extra anslag för 1909 till utarbetande af katalog öfver ofullständigt förtecknade delar af bibliotekets äldre samlingar	»	10,000,00
Anslag till böckers inköp och bindning	kr.	45,000,00
Extra anslag för 1909 till inbindning	»	10,000,00
Expensmedel	»	16,600,00
Anslag till redigering af accessionskatalogens 23:e årgång	»	1,500,00
		kr. 150,312,15
		Transport kr. 150,312,15

	Transport kr.	150,312,15
Anslag till redigering af tioårsregister till accessionskatalogen, årg. 11—20:		
Saldo från 1908	»	1,836,10
Försäljning af Kungl. bibliotekets publikationer.....	»	4,00
	Summa kronor	152,152,25

Utgifter.

1) Löner och tjänstgöringspenningar	kr.	34,400,00	
Ålderstillägg	»	4,216,69	
Extra lönetillägg	»	5,095,46	
Vikariatsersättning, arfvoden, flitpenningar åt extra biträden, renskrifning, eftermiddagsservis m. m.	»	13,000,00	kr. 56,712,15
Arfvoden utbetalade af extra anslaget till förstärkning af arbetskrafterna.....			» 10,500,00
Utarbetande af katalog öfver ofullständigt förtecknade delar af bibliotekets äldre samlingar	kr.	9,181,75	
Saldo på giroräkning i Riksbanken	»	818,25	» 10,000,00
2) Böckers inköp och bindning:			
Bokinköp inom Sverige (genom bokhandeln, på auktioner, under hand och antikvariskt)	kr.	18,320,40	
» direkt i utlandet.....	»	16,593,28	
Bokbindning	»	20,086,32	» 55,000,00
3) Redigering af accessionskatalogens 23:e årgång.....	kr.	1,500,00	
Redigering af tioårsregister till accessionskatalogen, årg. 11—20	kr.	181,25	
Saldo på giroräkning i Riksbanken.....	»	1,654,85	» 1,836,10 » 3,336,10
4) Expenser:			
Skrifmaterialier o. dyl.....	kr.	2,213,97	
Eldning, belysning, städning m. m.	»	7,400,66	
	Transport kr.	9,614,63	kr. 135,548,25

Transport kr.	9,614,63	kr. 135,548,25
Inköp och underhåll af inventarier »	1,918,03	
Diverse: frakter, transporter m. m. »	1,114,84	
Tryckning af Kungl. bibliotekets årsberättelse och accessions- katalogen	» 3,956,50	kr. 16,604,00
		Summa kronor 152,152,25

Användningen af ofvan icke specificerade utgiftssummor framgår af följande tabeller:

Vikariatsersättningar	kr. 783,63
Arfvoden åt e. o. amanuenser.....	» 4,954,17
» » extra vaktmästare	» 700,00
» för ordnande af porträttsamlingen.....	» 200,00
» » » » kartsamlingen och diverse samlingar af svenskt småtryck.....	» 1,000,00
» för insamling af svensk-amerikanskt tryck (under 1909).....	» 200,00
Diverse extra biträde	» 763,75
Renskrift	» 928,45
Eftermiddagsservis	» 2,970,00
Upppassning i tamburen	» 500,00
	Summa kronor 13,000,00

Bokinköp:

	Utländska afd.		Svenska afd.		Hand- skriftsafd.		Summa.	
Nya böcker.....	14,586	10	940	24	—	—	15,526	34
Fortsättningar.....	7,190	29	361	21	—	—	7,551	50
Tidskrifter.....	8,028	42	556	78	—	—	8,585	20
Antikvaria.....	1,690	24	420	75	—	—	2,110	99
Musikalier.....	—	—	50	20	—	—	50	20
Handskrifter.....	—	—	—	—	1,089	45	1,089	45
Summa för bokinköp	31,495	05	2,329	18	1,089	45	34,913	68

Inom tjänstemannapersonalen har under året inträffat ett dödsfall, som för Kungl. biblioteket inneburit en stor, för den närmaste tiden nära nog oersättlig förlust. Amanuensen fil. dr Karl Henrik Karlsson afled den 24 maj plötsligt utan föregående sjukdom — han hade samma dag på vanligt sätt deltagit i arbetet. Allt sedan bibliotekarien Wieselgren år 1900 erhöll afsked, hade Karlsson haft öfverinseende öfver bibliotekets handskrifts-afdelning, och för år 1909 hade han af Eders Kungl. Maj:t förordnats till föreståndare för denna afdelning. Såsom historisk forskare har han gjort sig ett aktadt namn; särskildt hade han förvärfvat en grundlig kännedom om Sveriges medeltid, bl. a. genom fleråriga studier i det vatikanska arkivet i Rom; beträffande äldre svensk rättshistoria samt personal- och släkthistoria var han en erkänd auktoritet. Insikter på dessa områden, hos Karlsson förenade med vidsträckta språkkunskaper, utgöra ovärderliga förutsättningar för en handskriftsvårdare; med Kungl. bibliotekets manuskriptsamling var Karlsson mer än någon annan förtrogen. Han anlätades därför ständigt af dem, som i denna samling sökte upplysningar; förmän och kamrater hade vant sig att vädja till honom i alla frågor, som rörde handskrifternas vård och begagnande. Tyvärr hade han på flera områden ej medhunnit att i tryck och skrift nedlägga frukterna af sitt rika vetande. Visserligen har han efterlämnat rikhaltiga anteckningar, särskildt af historiskt, topografiskt och genealogiskt innehåll, som hans änka ansett angeläget att ställa till forskningens förfogande — de hafva förvärfvats af Kungl. biblioteket, Riksarkivet och Riddarhuset — men, bortryckt midt i sin verksamhet, har han framför allt i den institution han tillhörde lämnat ett tomrum, som sent skall kunna fyllas.

Sedan Riksdagen för 1909 beviljat ett extra anslag af 10,500 kronor till arbetskrafternas förstärkning vid Kungl. biblioteket, och sedan Eders Kungl. Maj:t d. 27 november 1908 meddelat bestämmelser angående användningen af nämnda anslagsbelopp, utfärdades den 31 december samma år nådiga förordnanden dels för amanuensen Karlsson att vara föreståndare för handskriftsafdelningen, dels för e. o. amanuensen Lindegren att uppehålla Karlssons amanuienstjänst, dels slutligen för e. o. amanuenserna Palmgren och Bring att vara innehafvare enhvar af ett arfvode å 3,000 kronor. Karlssons frånfälle föranledde underdånig framställning om ändring i dessa bestämmelser, och den

5 juni 1909 täcktes Eders Kungl. Maj:t förordna amanuensen Geete att för tiden från och med den 25 maj till utgången af år 1909 vara föreståndare för handskriftsafdelningen, t. f. amanuensen Lindegren att under samma tid uppehålla Geetes amanuinstjänst samt e. o. amanuensen Grönfeldt att uppehålla den efter Karlsson lediga amanuensbefattningen intill dess densamma kunde blifva med ordinarie innehafvare besatt. Sedan vidare Eders Kungl. Maj:t den 13 juli utnämnt Lindegren till innehafvare af den lediga amanuensbefattningen, har Eders Kungl. Maj:t den 13 augusti förordnat extra amanuensen Palmgren att från och med den 14 juli till utgången af år 1909 uppehålla Geetes amanuinstjänst samt e. o. amanuensen Grönfeldt att under samma tid vara innehafvare af det årsarfvode å 3,000 kronor, som Palmgren förut åtnjutit.

Jämlikt af Eders Kungl. Maj:t meddelade förordnanden har under 1909 amanuensen Haverman varit föreståndare för katalogiseringen af ofullständigt förtecknade delar af bibliotekets äldre samlingar, och Havermans amanuinstjänst har uppehållits af e. o. amanuensen Adde.

Sedan ny stat för Kungl. biblioteket blifvit fastställd, och sedan Eders Kungl. Maj:t bemyndigat mig att vidtaga på mig beroende åtgärder för besättandet af i nämnda stat upptagna nya tjänstebefattningar, har Eders Kungl. Maj:t utnämnt, den 3 november, till förste bibliotekarierna amanuenserna Knut Robert Geete och Gustaf Emil Haverman, samt, den 31 december, till andre bibliotekarierna e. o. amanuenserna Gustaf Adde, Samuel Ebbe Bring, Nils Stanislaus Grönfeldt och greve Willfried Benvenuto Carl Magnus Stenbock.

Såsom e. o. amanuenser hafva under året tjänstgjort fil. lic. S. Grönfeldt, fil. dr. greve C. M. Stenbock, fil. lic. H. E. Lagerqvist och fil. kand. fröken A. V. Carlson. Fil. dr. K. O. Stjernkrantz har den 25 februari afgått från anställningen såsom e. o. amanuens i biblioteket. Till e. o. amanuens har den 22 december antagits fil. dr. C. J. Efvergren. Liksom under föregående år har Kungl. biblioteket åtnjutit biträde af f. d. bibliotekarien L. B. Bagge, kaptenen C. Nauckhoff samt herrar H. Brulin och L. Höjer. Såsom extra biträde har fröken Lisa Moberg tjänstgjort från den 15 augusti.

Sedan jag, dels enligt anmodan af Hans Excellens Ministern för utrikes ärendena, dels på grund af särskildt, af Eders Kungl. Maj:t den 11 juni gifvet förordnande, fått i uppdrag att såsom rådgifvare deltaga i förhandlingarna angående den till skiljedomstols afgörande hänskjutna tvisten i fråga om rätta sträckningen af en del af sjögränsen mellan Sverige och Norge, har jag, jämte öfriga rådgifvare, dels tagit del i utarbetandet af svenska regeringens inlagor till skiljedomstolen, dels öfvervarit lokalbesiktningen af det tvistiga området i juli månad och därefter i Köpenhamn verkställt undersökning af en del tvistefrågan rörande kartor, dels slutligen bevisat skiljedomstolens sammanträden i Haag från den 28 augusti t. o. m. den 18 oktober; och har jag, enligt nådigt bref den 20 augusti, särskildt haft i uppdrag att såväl i Haag som under transporten till och från denna stad hafva vård om de originalkartor, som Eders Kungl. Maj:t föreskrifvit skulle från en del arkiv och bibliotek utlämnas för att hållas tillgängliga vid skiljedomstolens sammanträden. För fullgörande af nämnda uppdrag har jag åtnjutit tjänstledighet under sammanlagdt 3 månader.

Tjänstledighet har vidare åtnjutits af bibliotekarien Beijer under $\frac{1}{2}$ månad, för enskilda angelägenheter, och af t. f. amanuensen Palmgren under 10 dagar. Under nämnda tjänstledighetstider äfvensom under ordinarie tjänsteinnehafvares semesterledigheter har öfverbibliotekarietjänst förrättats af bibliotekarien Lundstedt ($\frac{3}{4}$ månad), bibliotekarietjänst af amanuenserna Geete (2 mån. 12 dagar), Linder (2 mån. 25 dagar), Setterwall ($1\frac{1}{2}$ månad) och Lindegren (17 dagar) samt amanuentjänst af e. o. amanuenserna Grönfeldt ($\frac{3}{4}$ månad), Stenbock (5 månader), Lagerqvist (2 mån. 17 dagar) och Carlson (1 månad).

Utländska resor hafva, utom af öfverbibliotekarien, företagits af bibliotekarien Lundstedt, som bl. a. uppehållit sig i Grenoble och tagit kännedom om därvarande stads- och universitetsbibliotek; samt af t. f. amanuensen Palmgren, som erhållit Eders Kungl. Maj:ts uppdrag att deltaga i ett möte med tyska sällskapet för utbredande af folkbildning, som ägt rum i Dortmund den 2—4 oktober 1909.

Den 27 maj 1909 har Eders Kungl. Maj:t behagat tilldela förste vaktmästaren C. J. Lindahl medaljen i silfver af 8:e storleken med inskrift »för nit och redlighet i rikets tjänst» att i höglblått band med gula kanter bäras å bröstet.

I Kungl. bibliotekets byggnad hafva genom Öfverintendents-ämbetets försorg två nya arbetsrum, ett i svenska afdelningen och ett i utländska afdelningen, blifvit inrättade. Dels för uppvärmning af dessa, dels för åstadkommande af en effektiv ventilering af läsesalen har en ny panna blifvit uppställd i eldningsrummet samt nödiga rörledningar, värmeelement och ventilationsanordningar blifvit utförda. Det härför af Öfverintendentsämbetet beräknade anslaget, 1,500 kronor, befanns emellertid vid af ingenjören Hugo Theorell verkställd omarbetning af den ursprungliga planen för arbetet vara otillräckligt; till fyllande af den nödiga summan, 3,200 kronor, har Eders Kungl. Maj:t den 6 augusti beviljat ett belopp af 1,700 kronor att utgå af uppkommen besparing å 1907 års extra anslag till underhåll och reparation af publika byggnader.

Året 1909 har för Kungl. biblioteket varit ett bemärkelseår, i betydelse att jämställa med året 1878, då biblioteket efter inflyttning i egen byggnad började fungera som ett själfständigt verk, med ökad personal och med väsentligt höjdt anslag för bokförvärf och inbindning. Den därefter följande tiden har företett en ständigt fortgående utveckling på alla områden af institutionens verksamhet, men de ökade anslag, som tid efter annan beviljats, hafva, ehuru till beloppet betydande, icke stått i förhållande till det växande arbetet och allmänhetens ökade anspråk på tillgodoseende af dess behof. År 1878 uppgingo utgifterna för aflöningar och nyförvärf till 57,000 kronor. Sedan en ny amanuensbefattning blifvit inrättad, sedan anslaget till extra arbetskrafter, eftermiddagstjänst m. m. småningom blifvit höjdt från 6,000 kr. till 13,000 kronor och anslaget för inköp och bindning från 18,000 kronor till 34,000 kronor, uppgingo samma utgifter, däri inberäknadt beloppet för extra lönetillägg åt personalen, år 1908 till 93,208 kronor 75 öre. Året 1909 har på en gång medfört en ökad tillgång för sagda ändamål af ej mindre än 41,500 kronor; anslaget för inköp och bindning har nämligen blifvit höjdt med 11,000 kronor, samt extra anslag blifvit beviljade med 10,000 kronor för inbindning, 10,000 kronor för katalogiseringen och 10,500 kronor för arbetskrafternas tillfälliga förstärkning. Huru dessa summor blifvit använda framgår af det

föregående. Kungl. biblioteket har härigenom, tack vare Eders Kungl. Maj:ts och Riksdagens storartade frikostighet, blifvit satt i stånd att på flera områden verka för sin uppgift i en omfattning, som kan sägas fullt motsvara dess nuvarande behof.

Men ett än betydelsefullare framsteg har det förflutna året haft att uppvisa. Det länge kända behofvet af en ny löneroglering för personalen har blifvit fyllt, i det Eders Kungl. Maj:t i nådig proposition till Riksdagen framlagt samtliga de önskemål, som i sådant syfte från bibliotekets sida blifvit framställda, och Riksdagen bifallit denna proposition utan någon afknappning. En ny stat för Kungl. biblioteket har på grund häraf blifvit af Eders Kungl. Maj:t fastställd den 11 juni 1909. Densamma slutar å ett belopp, som, inköps- och bindningsanslaget inberäknadt, uppgår till 131,500 kronor och som innebär en förhöjning med 38,800 kronor i hittillsvarande anslagssumma, 92,700 kronor — oafsedt i båda fallen beloppen af intjänta ålders-tillägg. Såsom de viktigaste af de förmåner, som den nya staten beredt, är att framhålla, att lönerna blifvit betydligt ökade, att fyra nya ordinarie befattningar blifvit inrättade, nämligen två af första graden och två af andra, att första gradens tjänstemän fått rätt till tre ålderstillägg, i st. f. förut två, samt att anslaget till vikariatsersättning, arvoden m. m. blifvit höjdt från 13,000 till 20,000 kronor. Samtliga tjänsteinnehafvare, högre som lägre, våga i de beviljade förmånerna se ett erkännande af hittills utförd verksamhet, och deras tacksamhet skall ådagaläggas genom fortsatta allvarliga bemödanden att fullgöra sina åligganden.

Bland de med den nya staten förenade villkor har blifvit stadgadt, att Eders Kungl. Maj:t före den 1 januari 1910 skulle meddela föreskrift därom, att samtliga ordinarie tjänstemän och betjante skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag. En sådan föreskrift har Eders Kungl. Maj:t utfärdat i nådigt bref den 18 sept. 1909. I samma nådiga bref har Eders Kungl. Maj:t bifallit min und. framställning därom, att med afgifvande af förslag till förändringar i det gällande reglementet för Kungl. biblioteket måtte få anstå, intill dess därför nödiga förberedelser hunnit afslutas. Då emellertid allmänhetens rättigheter i afseende å Kungl. bibliotekets tillgänglighet synts böra vara reglerade redan vid den tid, då den nya staten trädde i kraft,

har Eders Kungl. Maj:t den 3 december 1909 i nåder förordnat, att i stället för § 14 i nådiga reglementet för Kungl. biblioteket den 9 november 1877 skall från och med den 1 januari 1910 tills vidare och intill dess nytt reglemente för Kungl. biblioteket varder utfärdadt, gälla följande:

»Kungl. bibliotekets expedition hålles öppen för utlämnande och återställande af boklån alla helgfria dagar från kl. 10 f. m. till kl. 4 e. m. Läsesalen hålles öppen alla helgfria dagar från kl. 10 f. m. till kl. 9 e. m., utom under tiden från och med den 25 juni till och med den 31 augusti, då den stänges lördagar kl. 4 e. m. och öfriga veckodagar kl. 6 e. m. Trettondagsafton, skärtorsdagen, påskafton, pingstafton, midsommarafton, julafton och nyårsafton stänges läsesalen kl. 4 e. m.

Biblioteket må kunna, helt eller delvis, stängas för allmänheten under en eller två dagar vår och höst, om större reningningar sådant kräfvat.

Begäran om böcker till hemlån eller till begagnande i läsesalen skall vara i expeditionen inlämnad senast en half timme före densammas stängning. För den del af året, då mörker hindrar böckers framtagande ur samlingarna, må riksbibliotekarien bestämma den tid, vid hvilken sådan begäran senast skall inlämnas. Böcker, som begäras efter den fastställda tiden, utlämnas först påföljande helgfria dag.

Samtliga ordinarie tjänstemän och betjante äro skyldiga att dagligen tjänstgöra i biblioteket från kl. 10 f. m. till kl. 4 e. m. Då sådant för göromålens ordnande kräfvat, må riksbibliotekarien, med iakttagande af att den dagliga arbetstiden af sex timmar icke inskränkes, bestämma andra timmar, mellan kl. 9 f. m. och kl. 9 e. m., för tjänstemans eller vaktbetjants tjänstgöring. Föreskrift angående tjänstgöringstiden för den vaktbetjant, som är bibliotekets eldare, äger riksbibliotekarien meddela.»

Infodrade utlåtanden hafva i öfrigt af öfverbibliotekarien blifvit afgifna i följande ärenden:

d. 4 mars till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet, angående en ansökan af fil. kand. F. Palmér om statsanslag såsom bidrag till aflöning af den skandinaviske bibliotekarien vid S:te Genevièvebiblioteket i Paris;

d. 18 maj till densamme, angående en framställning från italienska regeringen i fråga om direkt utlåning af böcker och handskrifter mellan offentliga bibliotek i Sverige och Italien;

d. 18 sept. till densamme, med en af härvarande turkiska beskickning begärd förteckning öfver svensk litteratur rörande Turkiets historia (utarbetad af bibliotekarien Lundstedt);

d. 16 nov. till statsrådet och chefen för justitiedepartementet, angående frågan i hvad mån § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen kan tariffva ändring och rättelse;

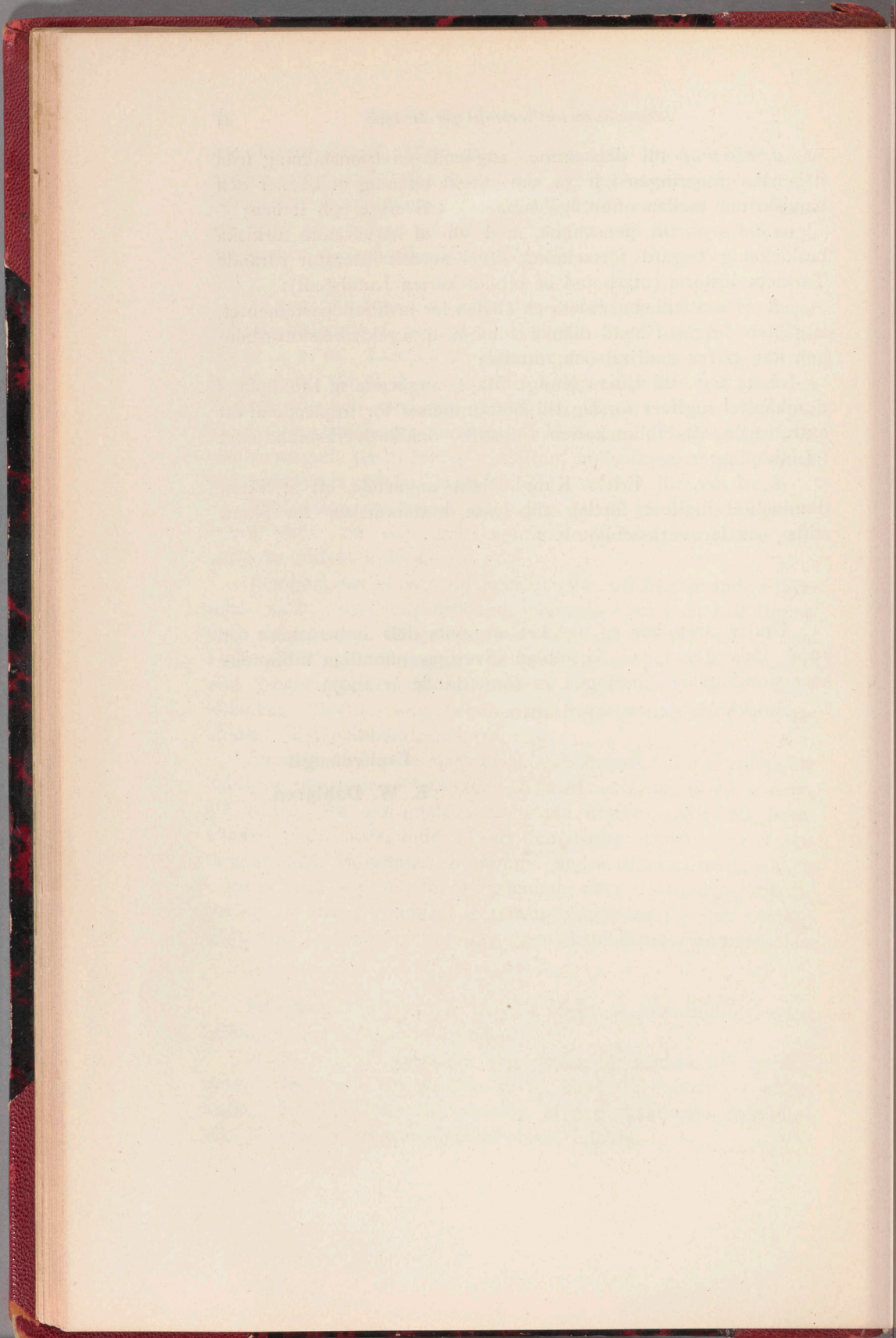
d. 23 nov. till Eders Kungl. Maj:t, angående af Linköpings domkapitel ingifvet förslag till bestämmelser för utgående af ett extra anslag åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping;

d. 16 dec. till Eders Kungl. Maj:t, angående ett af Skara domkapitel ingifvet förslag till vissa bestämmelser för Skara stifts- och läroverksbibliotek.

Under året har af trycket utgifvits dels årsberättelse för 1908, dels genom C. Grönblad »Sveriges offentliga biblioteks accessionskatalog», årgången 22 (omfattande år 1907).

Stockholm den 19 april 1910.

Underdånigst
E. W. Dahlgren.

Ve
i s
unc
led
och

1 riksb
1 förste
3

1 andre
6

1 förste
1 valm
3 do

Till v
erfvole
de extra
skrifning
tjänst m
Till bok
inbunden

Arm. Dis
den
lars

Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse
angående ny stat för kungl. biblioteket m. m.;

gifven Stockholms slott den 11 juni 1909.

Vi GUSTAF, med Guds nåde, Sveriges, Götas och Vendes Konung göra veterligt: att, enligt hvad Riksdagen i skrifvelse den 22 maj 1909 angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel anmält, Riksdagen, med anledning af Vår i propositionen angående statsverkets tillstånd och behof gjorda framställning,

A) godkänt följande stat för kungl. biblioteket:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
I riksbibliotekarie	5,700	2,500	800	9,000	
I förste bibliotekarie ...	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
3 d:o ...	10,800	5,400	1,200	17,400	
I andre bibliotekarie ...	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
6 d:o ...	13,200	9,000	1,800	24,000	
I förste vaktmästare	900	450	150	1,500	
I vaktmästare	700	350	150	1,200	
3 d:o	2,100	1,050	450	3,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
Till vikariatsersättning, arfvoden, flitpenningar, åt extra biträden, renskrifning, eftermiddagstjänst m. m.	—	—	—	20,000	
Till böckers inköp och inbindning	—	—	—	45,000	
Summa	—	—	—	131,500	

Ann. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

B) beslutit, att under ofvanstående aflöningsstat skall införas följande bestämmelse:

»Denna lönestat träder i kraft den 1 januari 1910 under förutsättning att Kungl. Maj:t dessförinnan meddelar föreskrift därom, att samtliga ordinarie tjänstemän och betjante skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag»;

C) godkänt följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmåner, nämligen:

a) att innehafvare af ordinarie befattning vid kungl. biblioteket skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af kungl. biblioteket eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad;

b) att med ordinarie befattning i kungl. biblioteket icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

c) att med ordinarie befattning i kungl. biblioteket ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Vår oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej, hvad angår riksbibliotekarien, Vi och, hvad angår innehafvare af annan befattning, riksbibliotekarien på därom gjord framställning, och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i kungl. biblioteket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas;

d) att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som uppehållit befattningen;

e) att den, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten, utöfver tjänstgöringspenningar, afstå så mycket af lönen eller ortstilläg-

get, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

f) att aflöning ej må utgå till tjänsteman eller betjänt för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

g) att, därest tjänsteman eller betjänt varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af riksbibliotekarien pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej riksbibliotekarien finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

h) att vid sjukdomsförfall eller när det erfordras för beredande af semester, tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i kungl. biblioteket, densamma, mot åtnjutande i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men i senare fallet af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

i) att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter än ytterligare fem år, äfvenledes på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förrän vid början af kalenderåret näst efter det hvarunder den stadgade tjänstaldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till den mot befattningen svarande tjänsten å förut för kungl. biblioteket gällande stat;

k) att löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänst-

ålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

l) att tjänstemännen äga årligen, när sådant utan hinder för göromålsens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, en hvar under en och en half månad;

m) att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

n) att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

o) att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Vårt bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

D) förklarar ej mindre att en hvar, som med eller efter 1910 års ingång tillträder befattning vid biblioteket, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser, än äfven att de förutvarande innehafvare af befattningar vid biblioteket, hvilka icke före viss angifven tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föränledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

E) medgifvit, att de befattningshafvare vid kungl. biblioteket tillkommande ålderstillägg må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg; samt

F) höjt det under rubriken kungl. biblioteket upptagna anslag med 38,800 kronor, hvarigenom samma anslag, nu 92,700 kronor, kommer att uppgå till 131,500 kronor.

Vid föredragning af detta ärende hafva Vi, som vilja före utgången af år 1909 meddela föreskrift angående tjänstgöringstiden i enlighet med den af Riksdagen för lönestatens trädande i kraft uppställda förutsättning, funnit godt att, med godkännande af Riksdagens beslut i hvad det afviker från Vår fram-

ställning samt med upphäfvande af hittills gällande bestämmelser, som strida mot hvad sålunda blifvit beslutadt, till efterrättelse från och med år 1910 fastställa förestående stat med därvid fästade villkor; och hafva Vi tillika bestämt den i punkten D afsedda tidpunkt, före hvilken vissa befattningshafvare skola anmäla sin önskan att ingå på den nya aflöningsstaten m. m., till den 1 november 1909, äfvensom föreskrifvit, att sådan anmälan skall göras i fråga om bibliotekets chef hos Oss och i fråga om öfriga befattningshafvare hos nämnde chef, som sedermera har att hos Oss tillkännagifva, hvilka personer sålunda anmält sig; skolande nuvarande öfverbibliotekarien, bibliotekarierna och amanuenserna, för den händelse de ingå på den nya staten, från och med den 1 januari 1910 vara respektive riksbibliotekarie, förste bibliotekarier och andre bibliotekarier.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt kungl. sigill bekräfta låtit. Stockholms slott den 11 juni 1909.

GUSTAF.

(L. S.)

P. E. LINDSTRÖM.

